Ч. 134. Львів, четвер, дня 16. (29.) червня 1905. Річник IX.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор
За границею.
на цілий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім недїль і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цінї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Відродини Литви.

(Дальше).

Гербачевский доказує, що й виленьский університет не «довершив наконечного спольщеня литовскої шляхти», позаяк поглублюючи народну сьвідомість найвизначнїйших синів шляхти, не ідентифікував Литовця з Поляком, а навпаки поставив розуміне литовскої народности поруч розуміня польскої (równi z równymi). В Парижі на висиленю утворило ся »Литовске товариство«. В души литовского шляхтича відбував ся процес романтично-чутливий. Пригноблена литовска шляхта усумнила ся в свої сили, а виглядала визволу свого від визволу Польщі. Терпінє дійшло до крайности зродженою в шляхотскій души містичною вірою в послаництво Польщі (Товіяньский), котру тепер самі Поляки іґнорують. На Польщу покладали отже Литовцї лише надію визволу, але она не стала ся нїколи «новою» їх вітчиною.

Гербачевский, зазначивши ту ґенезу чутливого польско-литовского патриотизму, який проявив ся в тузї Литви до Польщі в справі єї визволеня, вказує на се, що мимо мнимої тожсамости литовскої і польскої народности в дїлах і творах Товіяньского, Кондратовича, Нарбута і инших гомонить инша нута, якась нова, незнана а навіть деколи чужа польскій души.

Він стверджує отже свої замітки про литовску народність такими виводами:

1) спольщенє шляхотскої Литви було лише поверховне а не внутрішне, духове, а доказом того окремішність характеру литовского шляхтича,

2) польский патриотизм литовскої шляхти був і є лише виразом змагань до независимости політичної при участи Польщі, а не санкцією політичної мисли Польщі; доказом сего є явне зазначуванє значної части литовскої шляхти своєї народної окремішности,

3) ідейові привилеї Польщі на Литві рівноважать ся зовсім з такими привилеями Литви яко народу,

4) роздвоєнє народно-литовскої души, довершене польскою дипльомациєю мусить щезнути, бо шляхта загрожена царским правительством намагає ся використати людовий рух литовский для обрусеня.

Гербачевский написав ту «народну апольоґію» литовскої шляхти, щоби доказати, що она не відорвала ся на все від литовского народу, а зберегла звязь з ним, котра може стати конечностю повороту до «жерел литовскої души». Длятого в дальших розділах розвідки подає погляд на відродини Литви, в многих случаях схожі з відродинами Руси.

Ідея відродин Литви людової зродила ся в серцях найлїпшої частини литовскої шляхти, котра дїлами заповіла примиренє шляхти з людом в недалекій будуччинї. Голоси Давкши, Ширвида і многих инших оборонцїв людової Литви на зараню XIX ст. стали голосом сумлїня для тих зпосеред литовскої шляхти, котрі відчули і зрозуміли неприродність своїх взаємин до люду.

Шляхтич з крови і кости Симеон Довконт (1793—1864), вихованець виленьского унїверситету, був першим речником людової ідеї на Литві. Замість проповідувати польонїзаторску ідею і писати по польски свої неоцінені наукові твори, мав він відвагу литовску мову поставити рівноправною з польскою а крім того думав про утворенє литовскої Академії наук. В єго дїлах пробудило ся сумлїнє литовскої шляхти, а голос народно-осьвідомленої шляхти почав кликати до люду, щоби відозвав ся словом любови і примиреня. Але народна маса, пригноблена крепацтвом, відповіла зойком, що висловлював кривди і жалї в піснях Дроздовского «Піснї сироти» і у величнім гимнї «Упадемо навколїшки!», а за ним виступив справедливий син люду Валанчіус (Волончевский) і таким способом в особах Довконта і Валанчіуса довершила шляхотска Литва прилученя з людовою.

Ідея европейского націоналїзму, що почала ся около 1820. р. на руїнах ідеї цезаризму, проповідуваної Наполеоном вплинула неперечно на уми осьвіченої шляхти литовскої (бо люд був закріпощений) і розбудила кріпуще почутє о-

Богдан Барвіньский.

Новгородок литовский а справа Витовтового запису 18. сїчня 1401. р.

В акті унії Литви з Польщею виставленім в Вильнї 18. сїчня 1401 р. між иншими пунктами заявив вел. князь Витовт, що по єго смерти вел. князївство литовске має вернути до Польщі, „винявши ті добра, які ми за згодою короля Володислава призначуємо по нашій смерти нашому братови Жиґимонтови“. Призначено іменно Жиґимонтови половину Новгородка литовского з приналежностями (Осташина, Чечерск і т. д.) й яко услівє поставлено, що Жиґимонт має з тих дібр служити королеви Володиславови, єго наслїдникам і Коронї польскій[1].

Всї історики без виїмку, які сею справою займались, є того погляду, що Жиґимонт ще таки за житя Витовта обняв Новгородок лит. в посїданє. По черзї повторяли сю гадку Бартошевич[2]), Конечний[3]), Любовский[4]) (за тими двома Вольф[5]) і Левицкий[6]). Тимчасом історичні жерела вказують виразно, що Жиґимонт записаних дібр не лише за житя Витовта, але і взагалї нїколи не мав в своїм посїданю.

Передівсїм слова в грамоті з 1401. р. «призначуємо по нашій смерти» вказують виразно на те, що записаних собі дібр Жиґимонт не мав дістати за житя Витовта. Дальше: маємо грамоту Витовта виставлену в Городні 1. цьвітня 1428. р., якою він записує своїй жінцї Юлїяннї в доживотє яко віно: «землю й місто Новгородок литовский з округом», а в тім 17 сїл і дворищ (між ними Осташину), крім сего село Вакиники в окрузї Гроцкім, одначе з услівєм, що з них буде служити польскому королеви, а по єї смерти ті добра в цїлости вернуть до Польщі[7]). З сего виходить, що Новгородок лит. Жиґимонт зовсім не мав до 1428. р. і що єго з якихсь причин (Жиґ. дістав іменно передтим ще князївство Стародубске[8]) Витовт мимо запису віддав своїй жінцї Юлїяннї. Що не мав єго Жиґимонт передтим, а навіть в останнїм роцї панованя Витовта не дістав єго, про се сьвідчить ще „апеляция“ прокуратора польского короля, предложена на німецкім соймі в Норимберзї 1430. р. проти проєктованої коронациї Витовта. Сказано тут виразно лише, що Жиґимонт «мав одідичити згадані добра по смерти брата Витовта».[9])

Так отже бачимо, що за житя Витовта Жиґимонт Новгородка лит. не мав в удїлї, бо мав дістати єго доперва по смерти Витовта, але що ще передтим Новгородок дістала 1428. р. в доживотє Витовтова жінка й нема на те найменьших вказівок, щоб мимо запису Юлїяннї Жиґимонт по смерти Витовта мав таки в посїданю Новгородок лит. Крім сего треба взяти під увагу, що Новгородок лит. вже в часах Витовта мав свого намісника[10]), а се очивидно не дає припускати, щоб там міг перебувати удїльний князь. Жиґимонт сидів в Стародубі, від якого й дістав назву „Стародубский“[11]).

---

[1]) Codex epistolaris Vitoldi ч. 233 „bonis hiis infra nominatim scriptis exclusis et exceptis, que pro fratre nostro germano domino duce Sigismundo, de voluntate eiusdem dom. Vladislai regis, post decessum nostrum deputamus».

[2]) Bartoszewicz: Zygmunt Kiejstutowicz. (Encyklopedya Powszechna Orgelbranda XXVIII, c. 829 i 830).

[3]) Koneczny: Jagiełło i Witołd, cz. I, Lwów 1893 c. 173. Кон. думає навіть, що Жиґ. мав цїлий Новгородок лит.

[4]) Любовскій: Областное дѣленіе и мѣстное управленіе Литовско-русскаго государства. Москва 1893. с. 10.

[5]) Wolff: Kniaziowie litewsko-ruscy. Warszawa 1895. c. 161 i 277.

[6]) Lewicki: Powstanie Świdrygiełły. Kraków 1892 c. 149. Грушевський: Історія України-Руси IV. Львів 1903 с. 175 висказуєсь якось двозначно: „1401. р. йому (Жиґ.) визначено половину Новгородка литовського».

[7]) Codex ep. Vit. ч. 1321. «terram castrumque Nowogrodek Lithwanicum, cum toto districtu Nowogrodensi». Lewicki: Powst. Świdr. c. 329, нот. 52 пише про добра, записані 1401. р. Витовтом Жиґимонтови, що «Niektóre z nich oddał Witold następnie swej żonie Juliannie». Як розумів тут Левіцкий се «niektóre», я не розумію. Бо порівнавши запис Жиґимонтови й Юлїяннї, можна бачити, що Жиґимонтови таки нїчого не лишилось, бо Юл. дістала не то половину, а цїлий Новг. з округом і т. д.

[8]) Грушевський: Іст. Укр.-Руси IV, ст. 62, 154 і 175.

[9]) Codex epistolaris saeculi XV. II, ч 179. „que quidem bona pro fratre ipsius domini Allexandri alias Vitoldi germano, videlicet domino duce Sigismundo, de voluntate et consensu eiusdem domini Wl. „regis post decessum suum idem dom. dux Al. deputavit“ ...dum (Жиґ.) post dicti dom All. alias Vit. ducis [obitum] dicta bona terras et dominia assequeretur“.

[10]) Wolff: Senatorowie i dygnitarze Wielkiego księstwa litewskiego 1386—1795. Kraków 1885, c. 34.

[11]) Dogiel: Codex diplomaticus Poloniae et Lituoniae IV, c. 114; Długosz: Historiae Polonicae IV (ed. Przeździecki) c. 365 i 479; Микули з Копилова (субдіякона ОО. Домінїканів в Новгородї Сїверскім) рукописний кодекс (рукоп. „Бiблїотека Оссолїньских“ у Львові ч. 372, к. 73 об.).

кремішности. Отже підвалини ідеї до сучасного народно-литовского руху витворила якраз та частина шляхти, котра зрозуміла справдешнє, реальне (не фантастичне) посланництво культуральне серед люду. Із сеї події, що людово-литовска інтелїґенция відчула в ділах Давкші і ин. людову ідею Литви, висновував Гербачевский, що примиренє шляхти з людом є не лише можливе, але й конечне.

По знесеню кріпацтва очуняли три народи: польский, литовский і українсько-руский, а проява людовости була несподїваним ударом для тїсних істориків, котрі для апотеозованя налогових навичок фальшували історию «несимпатичних народів». Людове питанє в Польщі стало найтраґічнїйшою задачою, від якої розвязки залежить полїтична воля народу. Самолюбні ідеали шляхти, оперті на гордо-зрозумілій традициї, почали упадати під напором волї людових верств, що домагала ся рівноправности. Розбуджений люд збурив давне розумінє народности, котре доси ще вязнить мисль залюблену в кастових привілеях. Нарід хоче жити повним житєм, то значить, в ріжнородній єдности всіх засновків, які творять народну душу. Лише сей нарід жиє в могутности маєстату, котрий ріжнородність засновків ідеї своєї уміє ушанувати в індивідуум їх розвитку. Ріжнородність дає повноту життя, монотонність убиває. Длятого відродини трех народів (польского, литовского і українсько-руского), каже Гербачевский, не може бути річию неприродною. (Дальше буде).

† Данило Мордовець.

Данило Мордовець упокоїв ся — як доносять «Кіевск-і Отклик-и» дня 25. червня с. р. в Кисловодску, в 75. році житя.

Данило Мордовець-Слїпченко, урод. 1830. р., походить з козацкого роду. Учив ся спершу в Саратові, відтак на університетї в Казанї і Петербурзї вийшов кандидатом істор.-фільольоґ. факультету і поступив до служби в Саратові. Там видав з Костомаровом «Малоруский літературний Сборник» 1859. року, в котрім помістив свою поему «Козаки і море» з історії запорожских походів морских з початку XVII. ст. і переклади Гоголевих »Вечерів на хуторі«, а окрім того поезиї Костомарова і зібрані ним народні пісні. В »Основі« надруковав оповіданя «Дзвонар» і «Салдатка». В 1864. році переселив ся в Петербург, де служив при мінїстерстві комунїкаций. Відтак довго вештав ся по сьвіту, обїхав Кавказ, Крим, Єгипет, св. Землю, Італїю й Іспанїю (частину тих споминів помістив в «Зорі» 1893. р. п. з. «Під небом України») і знов вернув у Петербург, однак жорстокість московскої цензури зробила, що він кинув рідну мову та став писати по московски (між иншими — роман історичний «Сагайдачний», «Цар і гетьман» на основі доби Петра В. і Мазепи — однак сї твори малої ваги, позаяк не зображають вірно обставин тогочасних і грішать чималими похибками історичними). Опісля виявив думку, що українска література мусить упасти, щоб дати більшу силу літературі столичній себ то московскій, але у вісімдесятих роках покинув сю думку і став знов писати українскою мовою. В 1885. році появило ся в львівскій «Зорі» єго оповіданє «Старці» а в Петербурзї окремим виданєм «Оповідання». В сїм збірнику поміщені алеґоричні оповіданя: 1. Скажи місяченку! 2. Сон-не-сон, 3. Із уст младенців. 4. Будяк, в збірнику «Ватра» (1890) оповіданє «А все Пречиста», а памяти Костомарова присьвятив роман бувальщину «Професор Ратмиров», взявши єго основою біоґрафію сего знаменитого історика написану Сухомлиновим, але не пропущену цензурою. Однак цензура пустила лише першу частину «Ратмирова», яку перекладом на українську мову подав Уманець в «Працї» 1892. р. і окремо. В «Літературно-Науковім Вістнику» помістив повість «Дві Долї».

Найкрасше відбив ся поетичний талант Мордовця в «Салдатцї», а з пізнїйше найкрасше оповіданє «Із уст младенців». Мало в єго оповіданях акциї, а більше поетичних рефлексий і мрачних картин, в яких Мордовець являє ся лїричним поетом, а всї твори визначають ся мельодийностию мови і сердешною щиростю тону.

Коли Кулїш видав у Львові книжечку п. з. «Крашанка Русинам і Полякам на великдень 1882. р.», то Данило Слїпченко-Мордовець зладив «прекрасну і з глубоким лїризмом написану відповідь»¹) п. з. «За Крашанку-Писанка». Мабуть не помилимось, коли скажемо, що тая «Крашанка» (видана у Львові 1882. року) спонукала Моровця опісля довгої мовчанки знов промовити до земляків рідним словом і виступити в обороні народних сьвятощів. Також в тім 1882. р. написав він також згадані три розповідки «Скажи, місяченьку!», «Сон не-сон» і »Із уст младенців...« Спімнувши в сих писанях добрим словом про Єремію Галку, навязує він до своєї розмови з Миколою Костомаровом свою розвідку про Кулїшеву Крашанку і ось як висказує ся про єї автора: «Як Дорошенко колись хотїв верховодити й над тогобочною й над сьогобочною Україною, так і Кулїшеви бажалось верховодити і в «Основі», і в Українї, і в лїтературі — на суши й на мори. Сущий Цезар: першим у Мотронівцї, аби не другим в Петербурзї, а кольми паче у Львові!... А жаль — ще раз скажу: Кулїш — се не-аби-яка людина! Таких і у день з каганцем пошукать, як той химерний Діоґен шукав чоловіка. Кулїш — його у сьміттї зобачиш, як золото: він — велика таки сила, велика душа. Та тільки гордость його велику душу задавила»...²)

У своїй відповіди на Кулїшеву Крашанку заявив Мордовець велику любов до України й до рідної просьвіти. Так приміром висказав він ось яку думку про будучу долю української просьвіти: «Хоч вона тепер в пелюшках пручаєть ся, а всеж таки прийде той час, що й вона на своїх ніжках бігати-ме — а наші унуки її і в чоботях побачуть».

До сих заміток і дат, винятих з «Літератури» Ом. Огоновского і «Виімків літератури» Ол. Барвінского можемо додати тілько се, що послідні роки житя сеньор наших писателїв пережив в Петербурзї, а земляки бажали почтити єго небавом відсьвяткованєм 50-лїтного ювилея єго літературної дїяльности. Тимчасом неумолима смерть скосила пишний цьвіт українських степів: він помер в затишу незвісної близше місцевости Кисловодску.

¹) Слова І. Франка в «Ватрі», стор. 148.
²) «За Крашанку-Писанка», стор. 25—26.

Вісти з Росії.

Безнастанно нові вісти надходять про революцийні забуреня і чинний опір власти, як з цілої Росії, так особливо з Польщі. І коли би навіть сї вістки були пересаджені в дечім, як се звичайно буває при таких нагодах, то всеж таки цілий характер сего руху і єго обєм вказують на зростаючу анархію в российскій державі, яка являє ся завсїди як пригідний ґрунт до вибуху революциї.

Найзнаменнїйшим є те, що доносять з Варшави про бунт війска, призначеного до Манджурії. У війскових бараках за мокотовским полем, збунтувало ся війско з причини, що зі сконсиґнованих там полків порішено зложити один полк з призначенєм на Далекий Схід. Вибрані до сего полку вояки ставили опір. Розказано здавити єго силою. До опірних дали кілька сальв, на які они відповіли також стрілами. Вивязала ся взаїмна стрілянина і по обох сторонах впало кількадесять вояків, а між ними кілька офіцирів.

— Подібні бунти появили ся також в Білимстоцї, де має панувати цілковита анархія. Вояки ніяк не хотять всїдати до ваґонів, приготованих на подорож до Манджурії і поїзди чекають цїлими тижнями, заким удасть ся силою змусити вояків до відїзду. Богато вояків втїкає відтак по дорозї.

В Лоди вправдї пущено майже всї фабрики наново в рух, однак революцийний настрій не уступив доси серед робітників. Вправдї вся польска праса звернула ся против тих безцїльних жертв, однак єї голос мало має послуху в сих рядах, кермованих головно социялїстами, на яких чолї стоять передовсім жиди. Тому то российске правительство, а властиво чиновники та полїция в містах, обнятих революцийним рухом, старають ся підбурювати чернь на жидів, обіцюючи, що їй дозволить ся безкарно на грабіж жидівского добра. Се викликало прямо паніку в Лоди. Вчера до полудня продано на двірці зелїзниції 9000 білетів. Склепи і маґазини, що ще остали незбурені, позамикані, віллї опорожнені — все, що богатше, виносить ся з міста.

При онодїшнім динамітовім замаху в Варшаві на компанію війска, згинуло 30 вояків. Local Anzeiger доносить звідтам, що революцийні сторонництва заосмотрюють робітників оружєм і бомбами, які укривають в тайних маґазинах. На Кармелицкій улици намагали ся знов поставити барикади. Богато робітниць бере живу участь о революциї. Рух прибирає виразно антинародний(?) характер. Заходить обава, що з Лоди і Варшави рух розширить ся на цїлу провінцию.

Не лїпше дїє ся і в центральній Росії. Як згадуваний вже Local Anzeiger доносить з Петербурга, внаслїдок лодских подій проявило ся також між петербурскими робітниками велике обуренє, а рівночасно розпочала ся енерґічна аґітация між війском і офіцирами, щоби они вздержали ся від стріляня до демонстрантів. Десятки тисяч відозв розкинено по кошарах з таким завізванєм, а фактом має бути, що звісне российске Економічне товариство одержало дотичне приреченє від офіцирів. На чолї сего товариства стоїть ґр. Гайден, який був членом депутаци

ї

земств, принятої царем д. 19. с. м. Овочі сеї аґітациї вже проявляють ся. В Ковні арештовано пять офіцирів під замітом, що не хотіли досить енерґічно поборювати революциї. Також з Одеси доносять про такі випадки. В Москві, для зменшеня опору против мобілїзациї, розділено єї на 20 днів, так що кождого дня поберуть тілько 1500 ополченців і зараз таки висилають до ріжних відділів в инших містах для відбутя потрібних вправ військових перед висилкою на театр війни.

З державної ради.

На початку засїданя президент ґр. Фетер висказав жаль з причини частого браку комплєту і візвав провідників клюбів, щоби вплинули в тім зглядї на членів своїх клюбів, бо інакше буде примушений зарядити відчитуванє катальоґу. Межи численними внесенями та інтерпеляциями находить ся інтерпеляция пос. Василя Яворского в справі поведеня директора ґімназиї в Дрогобичи п. Старомійского супротив руских учеників і взагалї неприхильної для Русинів шкільної системи в Галичині; тогож посла інтерпеляция в справі трактованя чортківским староством ґімнастично-огневих товариств «Сокіл» і «Січ»; тогож посла інтерпеляция в справі поведеня проф. Срочиньского в Станиславові супротив рускої молодїжи. На жаданє пос. Хоца відчитано всї впливи в дословнім змістї.

По відкиненю внесеня пос. Хоца, щоби отворено дискусию над оноді́шною відповідию мінїстра торговлї Каля в справі приниманя ческих почтових переказів у Відни, приступлено до дальшої дискусиї над буджетовою провізориєю.

Пос. Менґер, як ґенеральний бесїдник, підносив потребу як найскоршого ухваленя буджетової провізориї. Височину квоти має право цїсар означити, хотяй би угорский сойм не повзяв ухвали. Национальні спори треба би поладнати окремим законом про национальности. Бесїдник апелює до ненїмецких народів, щоби не звертали ся з ненавистю до Нїмців, яким мають богато завдячити. Висказує ся за скорим побудованєм каналу Дунай-Одра-Висла і против снованя ческого унїверситету в Берні, де він би став тілько средством борби та аґітациї.

Ґенеральний бесїдник пос. Герольд (Нїмець з Зацу) протестував против становиска правительства в справі внутрішного ческого язика, ческого унїверситету на Моравах, славяньских паралєльок на Шлезку і в справі словіньского унїверситету. Жалував ся на упослїдженє Нїмців в Чехах і на Моравах та серед переривань зі сторони Чехів закінчив візванєм до правительства, щоби заняло рішуче становиско супротив Угорщини.

По кількох фактичних спростованях і виводах референта приступлено до подрібної дискусиї, в якій пос. Шрот домагав ся реформи нотарияту, пп. Фінман і Помер протестували против снованю словіньского виділу права в Люблянї, а пос. Микола Василько полємізував в острих словах з виводами пос. Поповічі-ого. Бесїдник виступив против гнету Русинів на релїґійнім поли зі сторони румуньскої консисториї. Руска більшість не буде зносила довше тероризму румуньскої меншости. Русини будуть голосувати против буджетової провізориї, бо не мають довіря до правительства.

Відтак знатною більшостию ухвалено буджетову провізорию у всїх трех читанях і на сїм замкнено засїданє. Слїдуюче нині.

ВІД АДМІНІСТРАЦИЇ. При зміні півроку просимо наших Вп. Передплатників о скоре відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско кат.: Єронима; римо-кат.: *Петра і Павла.* — В пятницю: руско-кат: Мануїла; римо-кат: Тор. Аож. сер. Іс.

— **Іменованя членів кр. ради шкільної.** Wiener Ztg. оголошує: Цїсар іменував членами галицкої ради шкільної на найблизший период урядованя: кустоса римо-кат. митроп. капітули у Львові кс. д-ра Жиґмонта Лєнкевича, крилошанина гр.-кат. митрополичої капітули у Львові о. Омеляна Білиньского, вірм.-кат. архиеп. у Львові кс. Йосифа Теодоровича, еванг. пароха в Бріґідав сеніора Павла Кождоня, професорів Ягайлоньского унїверситету д-ра Льва Штернбаха і радника двора д-ра Казимира Моравского, обидвох в Кракові, професора львівскої політехніки Тадея Фідлєра, професора унїверситету д-ра Кирила Студиньского у Львові, директора III ґімназиї в Кракові Тому Солтисїка, професора мужескої семінариї учительскої і посла до державної ради Олександра Барвіньского у Львові і директора торговельної академії у Львові Антона Павловского.

— **Віча.** В Бурштині буде віче дня 29. с. м. о 11. год. перед полуднем, а в Рогатині дня 5. липня о 2. год. по полудни.

— **Загальні збори пожарного Тов-а »Сокіл" в Ожидові**, золочівского повіта, відбули ся дня 20. с. м. в льокали «Читальні Просьвіти». Збори отворив один із членів основателїв дг. Филип Заяць. По промові д-гів делеґатів львівского «Сокола», Флюнта і Ґериновича і по поясненю статутів, вибрано старшину, котрої головою став дг. Заяць. На внесенє голови приняли Соколи одноголосно за покровителя тов-а місцевого пароха о. Ґутковского, який не голосно але тихо витревано та консеквентно старав ся про осьвідомленє своїх парохіян. По зборах відбули ся пожарні вправи під проводом д-га Фл. Мило було дивити ся на охочих Соколів, на забави дївчат та малих дїтий. Переспівавши гимн Сокола та оба гимни народні, пізно в ночи розійшли ся всї домів. — *В.*

— **Вимоги при вступнім іспиті до шкіл середних.** Із Станиславова присилають нам до оповіщеня отсей комунїкат: а) З релїґії вимагає ся відомостий, котрих після теперішного розкладу науки набути повинен ученик в перших чотирох лїтах обовязкової науки шкільної в 4-клясових школах. — б) З язика викладового (в рускій ґімназиї руского, в польскій польского): читанє плавне і виразне; поясненє відчитаних уступів під зглядом змісту і звязи гадок; оповіданє змісту більшими відступами; знанє частий мови, відміна імен і дієслів, знанє реченя простого, розширеного і розбір єго частий складових (підмет, присудок, предмет, прикладка, придаток, доповненє і т. д.); поправне написанє диктату із обєму відомостий звісних ученикови, притім годить ся узглянднити правила перепинаня (інтерпункциї). — З язика нїмецкого: Читанє плавне і зрозуміле; знанє відміни родівників, іменників, прикметників і заіменників (особових, вказуючих, відносних, посїдаючих), відміна дієсловів помічних (Hilfszeitvörter) і дієсловів слабих у всїх формах дїяльних і страдальних; вкінци відміна найзвичайніших дієсловів міцних (geben, nehmen, schreiben, laufen, essen, tragen, fahren, gehen, dreschen, sterben, springen, fliegen і т. д.) Знанє висказів нїмецких із обєму відомостий знаних ученикам; поправне написанє легкого диктату, котрого зміст перед подиктованєм подасть ся ученикам в язицї викладовім. — г) Із численя: писанє чисел до мілїона включно; вправність в чотирох операциях числами цїлими (дробів ніяких не питає ся); вправність в табличцї множеня, знанє важнїйших мір метричних (ари, гектари, кільометри, метри, кільоґрами, ґрами, лїтри, гектолїтри). Як ученик напише диктат чи в мові викладовій чи в мові нїмецкій, а в сьвідоцтві шкільнім має поступ «добрий», то звільняє ся єго від устного іспиту. Недостаточний поступ в однім предметї іспиту усуває ученика від приймленя єго до якої небудь школи середної.

— **Іменованя в середних школах.** Мінїстер просьвіти надав отсї опорожнені посади професорів в ґімназиях: др. Брон. Бандровскому з Ряшева в V ґімн. у Львові, Стан. Бєлявскому з Коломиї в I ґімн. в Перемишли, Стеф. Враблєцори з Бохнї в Подґужу, Ів. Дорозїньскому з Тарнова в ґімн. св. Анни в Кракові, Стан. Ґайчакови з Тарнова в II ґімн. у Львові, др. Ром. Ямруґевичеви з Бохнї в III ґімн. в Кракові, Львови Кероньскому з Тарнова в Бучачи, Омелянови Колодницкому з Дембицї в Стрию. Тад. Коломлоцкому з Вадовиць в II. ґімн. в Кракові, Едв. Козловскому з Бохнї в Подґужу, др. Фр. Крчекови з Ярослава в VI ґімн. у Львові, Вол. Лятошиньскому із Станиславова в IV ґімн. у Львові, др. Евстахови Макарушцї з Коломиї в рускій ґімн. у Львові, Фр. Мілєрови зі Стрия в Дембицї, Дез. Остронскому з Подґужа в ґімн. св. Яцка в Кракові, Іванови Приймі з Бережан в Кіцмани, Мих. Радомскому з Ясла в Дембицї, др. Мар. Райтерови з Подґужа в VI ґімн. у Львові, Людвикови Сальо з Коломиї в рускій ґімн. у Львові, Фр. Слушкевичови з Ярослава в Тарнові, Брон. Шубі із Станиславова в Тарнові, Ант. Васньовскому з IV ґімн. в Кракові в ґімн. св. Анни в Кракові; в реальних школах: Фр. Красєньскому зі Станиславова в Тарнові, Андрієви Процикови з Коросна в Станиславові і Стан. Смречиньскому з Тарнова в Кракові.

Мінїстер просьвіти іменував дійсними учителями в ґімназиях: д-ра Івана Демянчука зі Львова в Станиславові, Бон. Ґрашиньского зі Стрия в I ґімн. в Коломиї, Фр. Яхимчака з Бохнї в Тарнові, д-ра Мар. Янелього зі Львова в Н. Санчи, Ів. Коіма з Коломиї в Ярославі, д-ра Кам. Крафта з Кракова в IV ґімн. в Кракові, д-ра Едв. Кунца зі Львова в Бохнї, д-ра Ерн. Лупиньского зі Львова в Бучачи, д-ра Вол. Махету з Бродів в Вадовицях, Каз. Мидовича зі Львова в Яслї, д-ра Едв. Незабитовского з Кракова в Н. Торзї, Фр. Наґуржаньского в Ряшеві, Альфр. Рахальского з Кракова в Станиславові, Ів. Вальчака з Вадовиць в Яслї, д-ра Вол. Витвицкого в IV ґімн. у Львові, Вол. Жлобицкого зі Львова в Подґужу, Петра Калиновского в Бродах, а Здисл. Тулїого зі Львова в реальній школї в Тернополи.

— **З Коропця** доносять: Місточко Коропець лежить в половині дороги між Товмачом а Бучачом і числить 5628 душ населеня. Громадска рада, яка складає ся з 36 радних, ухвалила просити дотичні власти о отворенє повітового суду в Коропци. До округа сего суду належало би 14 громад: 6 з судового повіту в Потоцї золотім, 5 з суд. пов. в Монастирисках, а 3 з судового повіту товмацкого.

— **Іспит зрілости.** В ґімназиї в Дрогобичи тревав від 5. до 9. червня під проводом делеґата ради шк. кр. директора Ф. Прухнїцкого. Сьвідоцтва зрілости одержали: Аллєрганд Савль, Антонів Андрей, Ашканазе Ізраель, Бархаш Зіше, Бобжиньский Володислав, Брила Володислав (з віздн.), Хаєс Савль (з відз.). Хаєс Теофіль, Дроздовский Брониcлав, Фріц Йосиф (з відзн.), Ґольгамер Ізидор, Ґрех Володимир, Гонфінґер Ігнат, Горницкий Теофіль, Кондрат Мирон, Корнбавм Самуел, Крон Маєр (екст.), Кубаля Йосиф, Лянґрок Товія, Лявтербах Маєр, Маєвский Едвард, Розен Беріш, Рудерфер Мехель, Шеффер Юрій, Шутсман Ігнат (з відзн.), Вальц Йосиф. 4 абітуриєнти одержали поправку.

— **З Брідщини.** Вступні іспити до ґімназиї в Бродах будуть 13. і 14. липня, а вписи дня 12. і 13. липня, по вакациях 29, 30. і 31. серпня.

— **Конкурс.** Видїл філїї Руского Тов. педаґоґ. в Станиславові подає отсим до відома, що на рік 1905/906 прийме до бурси 56 вихованців, що ходити муть до ґімназиї, школи реальної, семінариї і шкіл народних. Условія принятя: 1) Отець чи опікун вихованця має бути членом Тов. педаґоґічного; 2) за удержанє має платити ся найменше 16 К місячно з гори, на що отець чи опікун зложить письменну заяву; 3) На інвентар і пранє треба зложити 8 К за цїлий рік; 4) кождий вихованець має мати: 6 пар біля, 3 ручники, 6 хустинок до носа, 6 пар скарпиток, сїнник, 3 простирала, подушку, 3 пішевки, коц або ковдру з 3 простирала і покривало порядне; 5) вихованцї будуть мати опіку, харч, мешканє і нагляд в науцї. До прошеня, котре треба прислати найдальше 10. липня с. р. на руки Вп. Пр. Рибчука, проф. ґімн. ул. Коперника ч. 17, треба доложити: а) сьвідоцтво убожества, б) заяву що до точної платнї, в) сьвідоцтво шкільне з добрим поступом можна будэ доложити по 15. липня. — *Від Видїлу філїї Руского Тов. педаґоґічного в Станиславові.*

Всячина.

— **Живцем під землею.** Ві второк минулого тижня завалило ся оцимброванє закопу в Берне у Франциї, при чім двох робітників погибло на місци, богато було раневих, а один остав ся в ямі погребаний живцем. Богато робітників забрало ся сейчас до роботи, щоби засипаного добувати. Насамперед треба було засипаному достарчити воздуха і живности, бо працї над відгребанєм мусїли довго тревати. В тїй цїли треба було провертїти 16 і пів метра грубу верству камінну, щоби через ню подати живність. По чотирох днях справдї удало ся робітникам подати єму молоко і воду сельтерску — після припису лїкаря. Засипаний машиніст стратив в темнотї рахубу часу і через отвір сухим, тихим голосом питав ся своїх спасителїв, кілько тижнїв він вже пробуває під землею. Через тих чотири ночи кормив ся він лише скапуючою зі стїн водою. Працюючих над єго виратованєм він безнастанними окликами і стуканєм заохочував до скоршої роботи. Робота над відгребанєм йшла день і нїч. В понеділок по полудни усунено послїдні трудности. Висохлого, з запалими очима і лицями, цїлком безсильного, найшли єго робітники майже без житя по 124 годинах погребаня під землею. Коли єго прикликано до притомности, з плачем дякував він своїм спасителям і просив завести єго до дому, до родини.

Наука, штука, лїтература.

— **Артистичний Вістник** місячник посьвячений музицї і штуцї, містить в V. зошитї за май 1905 отсї статї: Іван Труш: Новий театральний будинок і вигляди на будуче. — Кілька слів про збиранє і гармонїзованє україньских народних

пісень з доданєм листів Миколи Лисенка (Конець). — Hektor Berlioz про хор придворної капелї в Петербурзї та про Бортняньського. — Ів. Франко: Думки профана на музикальні теми. — Ів. Труш:] Вистава українських артистів. — М. Мочульський: Іван Труш. — Огляд. — Крім сих статий поміщено в сїм зошиті кілька ілюстраций, представляючих відбитки образів наших малярів з послїдної вистави українських артистів у Львові.

Телеґрами

з дня 28. червня.

Ченстохова. Перед домом заряду поліциї кинено вчера бомбу, якої вибух ранив кілька осіб.

Лодь. Підчас послїдних розрухів убито 343 жидів і 218 християн, а ранено загалом 700 осіб.

Полк драґонів, якому приказано стріляти до робітників, відказав послуху. Полк сей відкликано сейчас.

Вроцлав. Sshles. Ztg. доносить з Лоди, що доохресні селяни зброять ся в коси і виберають ся до міст.

Королевець. Німецкі ґарнїзони на граници одержали приказ бути в поготівлї.

Штокгольм. Обі палати вибрали вчера специяльну комісию, яка має заняти ся проєктом закона, яким поручає ся правительству приступити до вступних переговорів з норвеским штортінґом.

Надіслане.

Розклад зелізничих поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-европейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):
6·00	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Хирова
6·10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Делятина (чер. Коломию 1/6—30/9 вкл. в нед. і сьвята), Керезмезе
7·30	з Рави рускої, Сокаля
7·20	з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів
7·29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша
7·50	з Рави рускої, Сокаля
8·05	з Станиславова, Жидачева
8·15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова
8·18	з Яворова
8·50	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги
11·45	з Ярослава, Стрия, Борислава
10·35	з Ряшева, Лавочного, Калуша, Любачева
11·05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе
11·55	з Підволочиск, Гусятина, Копичинець, Козови
1·30	**посп.** з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Н. Санча
1·40	**посп.** з Іцкан, Чорткова, Калуша, Залїщик, Кіц-
11·50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича
2·30	**посп.** з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів, Грималова, Гусятина, Копичинець, Козови
3·45	з Стрия, Тухлї (15/6—30/9), Сколього (1/5—30/9)
4·32	з Яворова
5·00	з Сокаля, Белзця, Любачева
5·25	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Осьвєнціма
5·45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселиці
8·40	**посп.** з Кракова, Відня, Берлина, Праги, Івонича
9·10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе
9·50	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги
9·20	з Самбора, Хирова, Сянока, Ясла
10·20	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець, Залїщик, Скали, Іваня пустого, Гусятина
10·50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава,
12·20	**посп.** з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Залїщик
2·31	**посп.** з Кракова, Берлїна, Варшави, Відня, Праги
	на дворець „Підзамче"
7·00	з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів
2·15	**посп.** з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів,
5·15	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Залїщик, Потутор, Іваня пустого, Скали, Гусятина, Грималова
10·02	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець Чорткова, Залїщик, Іваня п., Скали, Гусятина

о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6·15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6·30	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Гусятина,
7·30	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
6·55	до Яворова
8·25	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Праги,
8·35	до Кракова, Відня, Праги, Осьвєнціма
9·00	до Самбора, Хирова Івонича, Н. Санча,
10·55	до Іцкан, Калуша, Потутор
9·20	до Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів, Делятина, Залїщик
11·10	до Белзця, Сокаля, Любачева
2·00	**посп.** до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець, Чорткова, Залїщик, Гусятина
2·40	**посп.** Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
2·50	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Праги
2·55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
4·10	до Ряшева, Любачева, Хирова.
4·20	до Самбора, Хирова, Сянока
5·58	до Яворова
5·50	до Коломиї, Жидачева, Керезмезе (1/5—30/9)
6·35	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави, Праги,
6·25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
7·30	до Рави рускої
9·00	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів
10·05	до Перемишля (1/5—30/9 вкл.), Хирова, Івонича
10·40	до Іцкан, Чорткова, Залїщик, Делятина, Сучави
10·55	до Самбора, Хирова, Закопаного
11.00	до Кракова Відня, Вроцлава, Варшави
11·05	до Підволочиск Іваня п., Скали, Гусятина, Потутор
11·10	до Стрия, Дрогобича, Борислава
12·45	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги
2·51	**посп.** до Іцкан, Керезмезе (від 1/5—30/9), Калуша
4·15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берлїна, Праги,
	з двірця „Підзамче"
6·43	до Підволочиск, Бродів, Київа, Одеси, Гусятина
11·15	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Потутор
2·13	**посп.** Підволочиск, Бродів, Київа, Одеси, Гусятина
9·21	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів

ПОЇЗДИ ЛЬОКАЛЬНІ.

Приходять на головний дворець:

з Бруховичвід 14/5 вкл. 10/9 6·50, 7·50 рано, 9·55 передполуд. (тілько в недїлї і римо-кат. сьвята), 1·46 попол. (тілько в недїлї і р.-кат. сьвята); 3·05, 4·16, 5·00 попол., 7·41, 8·55 вечером.

з Янова 8·18 рано, 1·15, попол. (від 1/5 до 30/9 вкл.), 4·32 попол., 8·45 вечером (від 14/5 до 10/9 вкл.) і 9·25 вечером (від 14/5 до 10/9 тілько що недїлї і сьвята).

зі Щирця 10·10 вечер (від 1/6 до 10/9 вкл. в недїлї і сьвята).

з Любіня 10·10 вечером (від 14/5 до 10/9 вкл. що недїлї і сьвята).

Відходять з головного двірця:

до Брухович (від 14/5 до 10/9 вкл. 5·50 рано, 8·30 рано (тілько що недїлї і сьвята р.-кат.); 12·30 попол. (тілько що недїлї і сьвята р.-кат.), 2·10, 3·20 попол. 6·10, 7·30 і 7·55 веч.).

до Рави рускої 11·15 в ночи кождої недїлї.

до Янова 6·55 рано, 9·15 передпол., (від 1/5 до 30/9 вкл.) 1·35 попол. (від 14/5 до 10/9 вкл. в недїлї і сьвята). 3·08 попол. (від 14/5 до 30/9 вкл.) і 5·58 пополудни,

до Щирця 1·55 попол. (від 1/6 до 10/9 вкл. в недїлї і сьвята).

до Любіня вел. 2·15 попол. (14/5 до 10/9 вкл. в нед. і сьвят.)

ЗАМІТКА: Час середно-европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12. год. 36 мін. часу львівского. — Нічні години від 6. вечер до 5·59 рано обведено рамками. — Звичайні білети їзди як і всякі инші білети, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містовім бюрі ц. к. держ. зелїзниць, Пасаж Гавсмана ч. 9.

Видає і відповідає за редакцию: Лев Лопатиньский.

З друкарні В. А. Шийковского.